

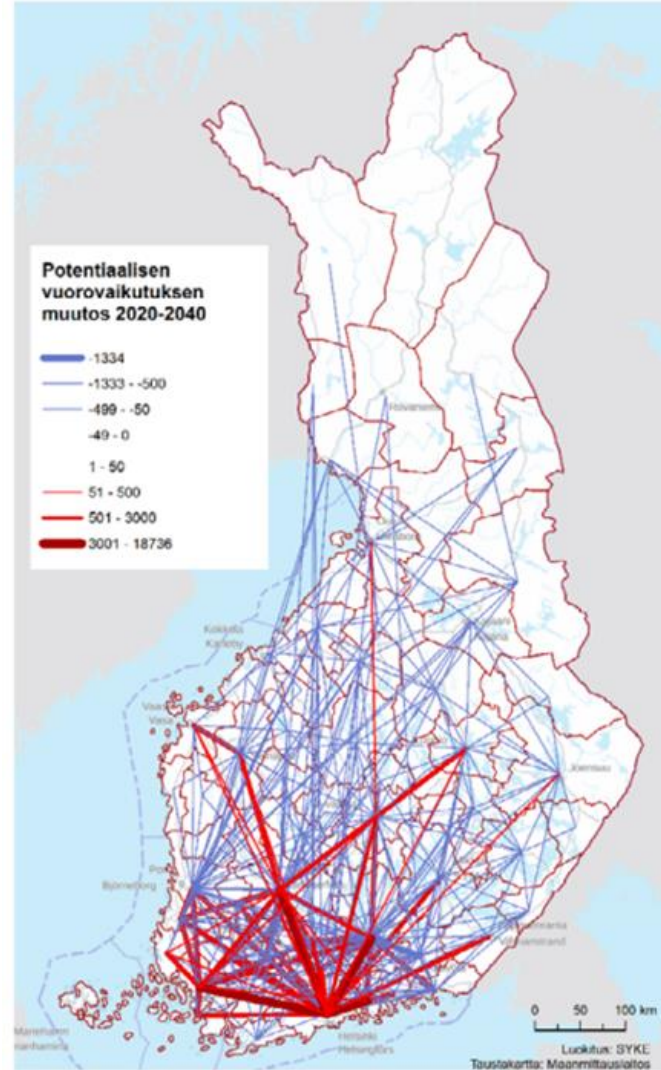
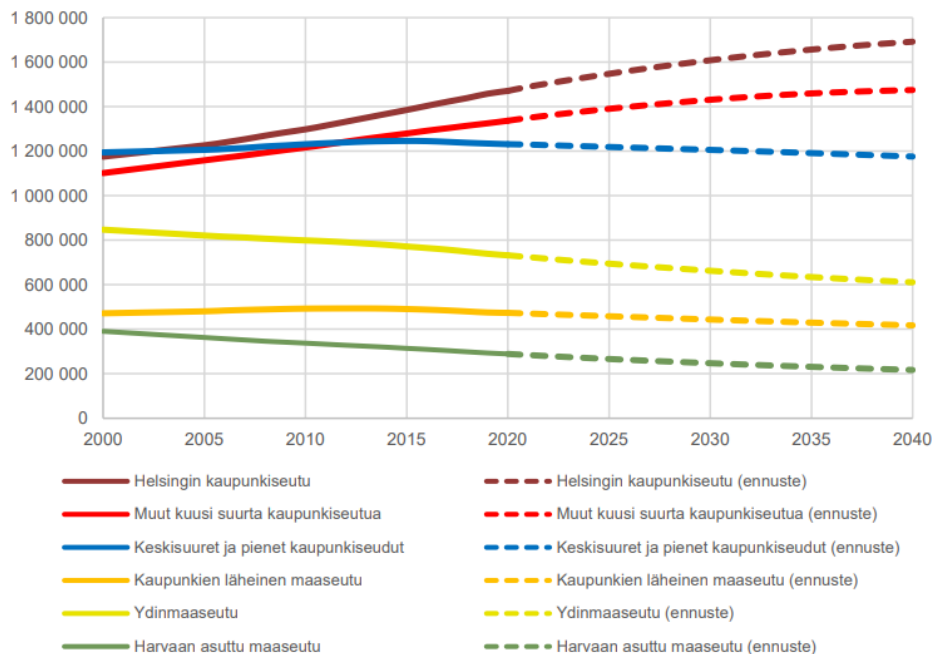
MAL-sopimusten rooli liikennejärjestelmän kehittämisessä

Liikenneneuvos Hanna Perälä ja
erityisasiantuntija Maria Torttila
Väylät ja Liikenne 22.3.2023

Kaupunkiseudut osana liikennejärjestelmää

Väestönkehitys ja potentiaalisen vuorovaikutuksen muutos

MAL-sopimukset ja mitä niillä on saatu aikaan?

MAL-sopimukset

- Tavoitteena on rakentaa ilmastoviisaita kaupunkiseutuja, lisätä asuntotuotantoa helposti saavutettavilla alueilla ja kasvattaa kestävien liikkumismuotojen osuutta liikenteestä. Sopimukset tukevat kaupunkiseutujen elinvoimaa ja sujuvan arjen rakentamista.
- Valtion ja Helsingin, Oulun, Tampereen ja Turun seutujen välisiä maankäyttöä, asumista ja liikennettä koskevia MAL-sopimuksia laadittu vuodesta 2011. Vuonna 2021 sopimusten piiriin myös Jyväskylän, Lahden ja Kuopion seudut.
- Uusimpien sopimusten kesto 12 vuotta

Sopimisen taustalla suunnittelua

Valtakunnallinen
liikennejärjestelmäsuunnitelma

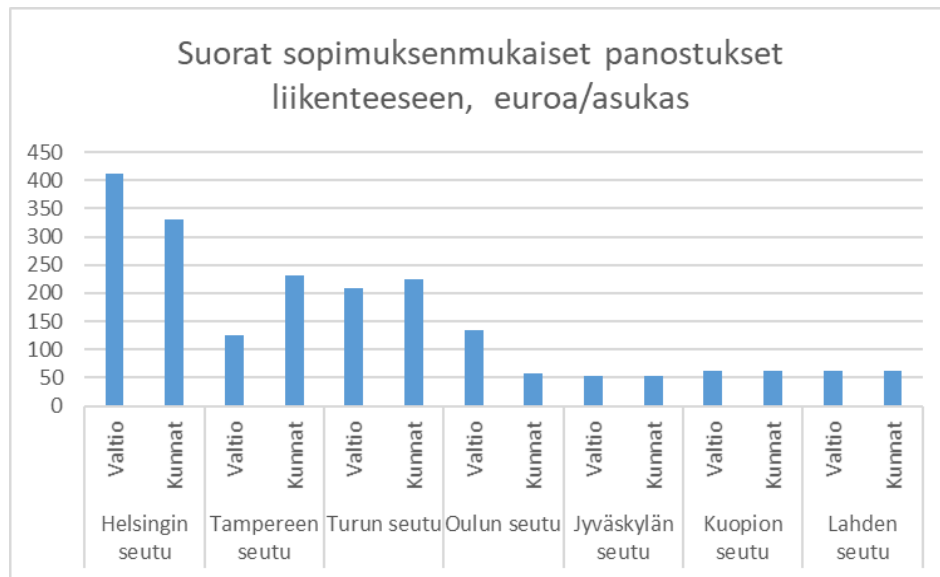
**Kuntien ja
kaupunkiseutujen**
liikennejärjestelmäsuunnitelmat

Maakunnallinen
liikennejärjestelmäsuunnitelma

Voimassa olevien MAL-sopimusten sisältö ja liikenerahoitus

- Sopimukset sisältävät rahoitusta mm.
 - liikenneinfrahankkeisiin (valtion osuus 100%-30%)
 - isot raidehankkeet
 - Espoon kaupunkirata ja Helsinki-Riihimäki
 - Tampereen raitiotie
 - Turun ratapiha ja Turku-Kupittaa kaksoisraide
 - Oulun Oritkarin kolmioraide
 - pienet esim. liikenneturvallisuutta edistävät hankkeet
 - kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeet
 - joukkoliikenteen tukemiseen

Sopimushankkeita valmiina ja käynnissä

Kuva: Väylävirasto

Kuva: Väylävirasto

Kuva: Tampereenratikka.fi

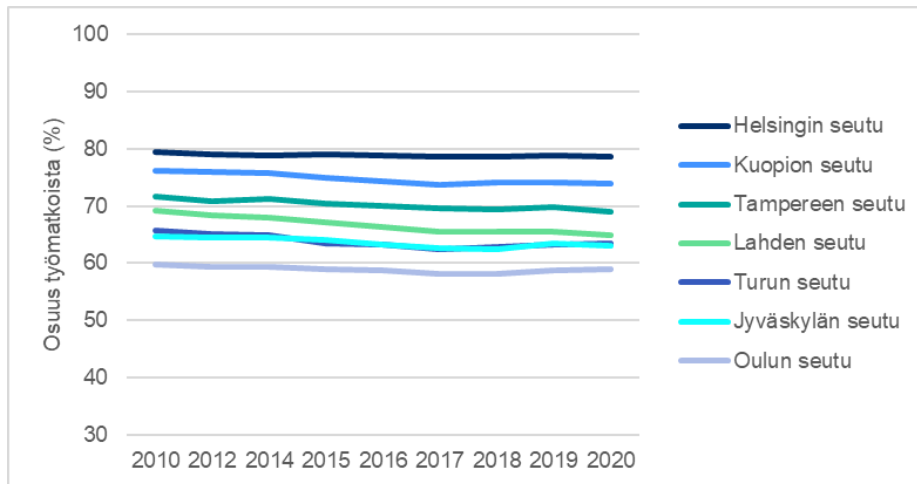
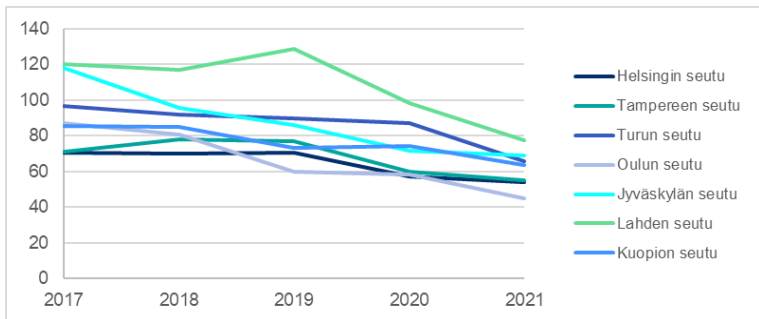
Kuva: Raidejokeri.info

Kuva: Väylävirasto

Seurantakatsaus MAL-sopimusten vaikuttavuudesta

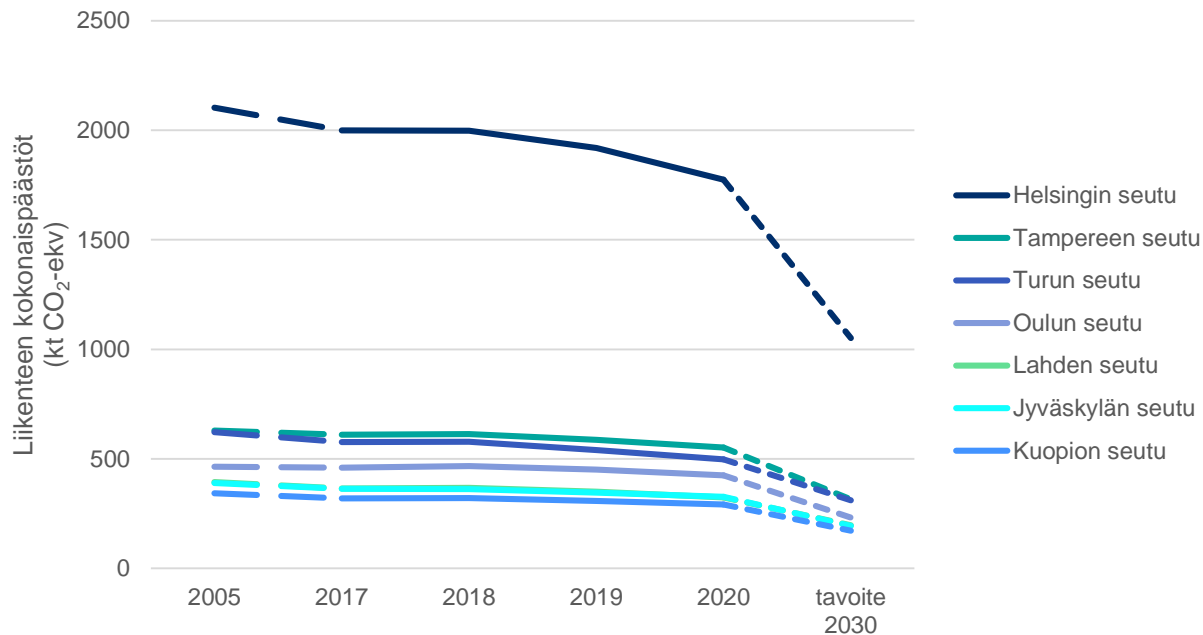
- Ympäristöministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö vastaavat valtakunnallisesta seurannan järjestämisestä
- Seurantaindikaattorit:
 - Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä (9 kpl)
 - Asuminen ja elinympäristön laatu (6 kpl)

Työmatkojen, joilla on edellytykset kestävien kulkutapojen käyttöön, kehitys seuduilla vuosina 2010-2020. Lähde: SYKE/YKR ja TK 2023

Tieliikenteessä loukkaantuneet per 100 000 asukasta MAL-seuduittain. Lähde: Traficom

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vain lievässä laskusuunnassa

MAL-sopimusten ja prosessin kehittäminen

MAL-sopimusten kehittäminen

- MAL-sopimusmenettelyn arviointi- ja kehittämisselvitys - Edunvalvonnasta yhteisen hyvän tavoitteluun? (2022)
- Kehittämissuosituksia, mm.
 - Valtio-osapuolen parempi valmistautuminen
 - Neuvottelujen parempi ajoitus muihin prosesseihin nähden
 - 12-vuotisuuden parempi hyödyntäminen
 - Sopimusmenettelyä ei syytä laajentaa uusille seuduille ja keskityttävä olennaiseen (M, A ja L)
 - Parannetaan valtakunnallisten intressien välittymistä MAL-suunnitteluun
 - Sopimusten vaikuttavuuden seurannan kehittäminen

Liikenne 12 -suunnitelma ja kaupunkiseudut

- Liikenne 12 –suunnitelman tavoitteet liittyvät saavutettavuuteen, kestävyYTEEN ja tehokkuuteen
- ”Kaupunkiseutujen kanssa tehtävät sopimukset ovat liikenteen osalta keino edistää valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita yhdessä kaupunkiseutujen kanssa”
- ”Valtio edistää sopimuksellista yhteistyötä kaupunkiseutujen kanssa liikenteen osalta ensisijaisesti maankäyttöä, asumista ja liikennettä yhteensovittavin sopimuksin.”
- Tietopohjainen liikennejärjestelmän kehittäminen
- Kumppanuuksien ja yhteistyön vahvistaminen liikennejärjestelmän kehittämisessä (sopimuksellinen yhteistyö ja yhteisrahoitus)
- Toimenpiteet mm. liikenneverkkojen, palveluiden ja digitalisaation kehittämiseksi

Liikenne 12 -toimenpiteitä (1/3)

- Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteista kaupunkiseuduilla korostuu erityisesti **kestävien liikkumismuotojen edistäminen**.
- Toinen painopiste valtion ja kaupunkiseutujen välisissä sopimuksissa liikenteen osalta on saavutettavuuden kehittäminen erityisesti siltä osin, kun toimenpiteet edellyttävät toimenpiteitä maankäytössä.
 - Näitä ovat esimerkiksi yhteydet satamiin ja raskaan liikenteen palvelualueet.
 - Sopimuksissa sovitaan myös liikenteen toimenpiteistä, jotka edellyttävät kuntien keskinäistä seudullista sopimista maankäytön suunnittelun osalta (esimerkiksi lähijunaliikenteen varikot sekä raskaan liikenteen palvelualueet ja niiden sijoittuminen).

Liikenne 12 -toimenpiteitä (2/3)

- Valtion ja kaupunkiseutujen välisissä sopimuksissa käsiteltäviä aihepiirejä liikenteen osalta ovat mm. **joukkoliikenteen ja matkaketjujen kehittäminen** (mm. lippu- ja maksujärjestelmien kehittäminen), **kävelyn ja pyöräilyn edistäminen**, **liityntäpysäköinti**, **raideliikenteen kehittämisen seudulliset kysymykset**, **liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien edistäminen sekä tiedon hyödyntäminen ja digitalisaatio**.
- Lähtökohtana on, että valtion väyläverkon kehittämisinvestointien sekä perusväylänpidon määrärahojen suuntaamisesta linjataan valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa. Suurimpien neljän MAL-kaupunkiseudun ja valtion välisissä sopimuksissa voidaan sopia myös valtakunnallisesti merkittävistä yhteisesti rahoitetuista kehittämisinvestoinneista valtion väyläverkolla. Hankkeiden kustannusjakojen osalta noudatetaan valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa kuvattuja sopimuksellisen yhteisrahoituksen periaatteita.
- Väylävirasto ja Liikenne- ja viestintävirasto laativat liikenneverkon strategisen tilannekuvan ja investointiohjelman pohjalta näkemyksen mahdollisista kehittämishankkeista seudulla MAL-neuvottelujen pohjaksi.

Liikenne 12 -toimenpiteitä (3/3)

- Valtion näkökulmasta on tärkeää, että liikennejärjestelmän kehittäminen nähdään seudullisena kokonaisuutena.
- Valtion panostukset liikennejärjestelmän kehittämiseen kaupunkiseuduilla suhteutetaan kaupunkiseutujen erilaisiin tarpeisiin ja kehitysnäkymiin ja ne riippuvat kuntien kanssa sovituista tavoitetasoista muun muassa maankäytössä ja asuntotuotannossa.
- Valtion ja kaupunkiseutujen välisten MAL-sopimusten sekä valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laadintaprosesseja kehitetään siten, että ne tukevat nykyistä paremmin toisiaan.

Uutta EU-sääntelyä

- EU:n ilmastotavoitteiden toimeenpano, mm. vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfra (AFIR-asetus)
- Euroopan laajuinen liikenneverkko (TEN-T-asetuksen uudistus) ja kaupunkisolmukohtia koskevat vaatimukset
- ITS-direktiivin uudistus

Parempaa tietopohjaa

- Valtakunnallinen MAL-sopimusten vaikuttavuuden seuranta
- Liikennejärjestelmäanalyysiin MAL-seutujen liikennejärjestelmän kehittämistarpeet
- Liikenne 12 -suunnitelman mukaiset selvitykset
- Vaikutusten arvioinnin kehittäminen

LVM:n tulevaisuuskaatsaus ja virkakunnan puheenvuoro

”Tärkeitä yhteistyömuotoja liikennejärjestelmän kehittämisessä ovat valtion kumppanuudet eri toimijoiden kanssa. Seitsemän kaupunkiseudun kanssa solmittavat MAL-sopimukset ovat keskeinen yhteistyöväline. Valtion ja kaupunkiseutujen välinen kumppanuus on tärkeää, koska suurimmilla kaupunkiseuduilla ratkaistaan monia kestävän liikenteen ja valtakunnallisen liikennejärjestelmän kannalta olennaisia kysymyksiä.”

”Hyödynnetään seitsemän suurimman kaupunkiseudun kanssa valmisteltavat MAL-sopimukset liikenteen vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi.”

Kiitos!

lvm.fi Twitter: [@lvmfi](https://twitter.com/lvmfi)

LVM LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ